

І. О. Голоденко

ст. викладач

ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Проблема надання якісної освітньої послуги стоїть в Україні на одному з перших місць, оскільки наявність грамотних, висококваліфікованих фахівців є запорукою розвитку економіки, ринку праці та соціальної сфери будь-якої розвиненої держави.

Незважаючи на те, що категорія «якість вищої освіти» має в нашій країні нормативний характер і представлена в Законі України «Про вищу освіту» [1] та в ряді інших законодавчих документів (наприклад, «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року») [2], наукова дискусія про значення і функціональні складові цього поняття і у вітчизняній науці тривають, а єдиного підходу до його дефініції досі не розроблено.

Так, на законодавчому рівні у ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» якість вищої освіти визначається як «відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг» [1]. Згідно зі стандартом ДСТУ ISO 9000:2015 «Системи управління якістю», якість – це «ступінь, до якого сукупність власних характеристик задовольняє вимоги» [3]. У Національному освітньому глосарії: «вища освіта» визначено, що «якість вищої освіти – це рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [4, с. 68].

Якщо звернутися до наукових публікацій, то можливо зазначити наступне: як вказує Є. М. Коротков, – «якість освіти є не лише результатом освітньої діяльності, а й можливостями його досягнення, що повинно бути представлено факторами, які впливали та формували освітній результат залежно від мети освіти, методологій, змісту, організації та технології освіти» [5, с. 6], А. О. Чемерис відмічає, що «якість освіти слід розуміти у широкому та у вузькому значенні. У широкому – якість освіти характеризується через якість системи у відповідності процесу, результату та самої освітньої системи меті, потребам і соціальним нормам (стандартам) освіти; у вузькому розумінні якість освіти стосується лише самої особистості [6].

Ряд авторів, таких як О. Е. Аквасба, Т. Е. Ухабіна, Е. В. Черемисіна, дійшли до висновку, що в сучасній науці сформувався так званий «процесуальний» підхід, згідно з яким дана категорія розглядається як якість процесу, якість результатів та якість освітньої системи [7, с. 382].

Аналіз вищезазначених основних підходів дозволяє зробити висновок, що якість вищої освіти – це комплексна характеристика освітньої діяльності у підготовки фахівців вимогам сучасного суспільства, яка включає в себе рівень загальнотеоретичних знань, практичних умінь і навичок, що відповідають стандартам вищої освіти, рівень інтелектуального розвитку, моральних якостей особистості і, як критерій функціонування освітньої системи.

Якість в контексті вищої освіти сама по собі не може бути кінцевим результатом. Вона є лише засобом, за допомогою якого виявляється відповідність вищої освіти визначеним стандартам.

Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти та професійної підготовки, а також якості освітньої діяльності закладів вищої освіти незалежно від їх типів, рівнів акредитації та форм навчання.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності (ст. 10 Закону України «Про вищу освіту») [1]. Стандарти вищої освіти засновані на формуванні змісту освіти, в залежності від результату, а системним компонентом стандартів стають

характеристики професійної діяльності випускників (загальні і професійні компетенції) [8].

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ) [9]. Розроблення стандартів здійснюється з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевих об'єднань організацій роботодавців. Затверджує стандарти вищої освіти центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Станом на 03 липня 2019 р. Затверджено 100 сучасних стандартів вищої освіти: 73 – бакалавра та 27 – магістра.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми: 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; 2) перелік компетентностей випускника; 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; 4) форми атестації здобувачів вищої освіти; 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Таким чином, все вищевикладене дозволяє дійти до висновку, що якість вищої освіти – це комплексна характеристика освітньої діяльності у підготовки фахівців вимогам сучасного суспільства, яка включає в себе рівень загальнотеоретичних знань, практичних умінь і навичок, що відповідають стандартам вищої освіти, рівень інтелектуального розвитку, моральних якостей особистості і, як критерій функціонування освітньої системи.

Слід зазначити, що в Україні розгорнута зовнішня оцінка якості, яка орієнтована на стандарти і показники ефективності. Основними елементами цієї системи є стандартизація та процедури ліцензування, атестації та акредитації, а також комплексне оцінювання освітніх установ в цілому та окремих спеціальностей на основі рейтингової системи. Всі ці процедури включають проведення внутрішньої перевірки. Основою об'єктивної оцінки якості освіти є державні освітні стандарти.

Список використаної літератури

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556–VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1556-18> (дата звернення: 12.11.2019).
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/344/2013> (дата звернення: 12.11.2019).
3. Стандарт ДСТУ ISO 9000:2015 «Системи управління якістю». Основні положення та словник термінів. Київ : ДП «УкрНДНЦ, 2016. 45 с.

4. Захарченко В. М., Калашнікова С. А., Луговий В. І., Ставицький А. В., Рашкевич Ю. М., Таланова Ж. В. Національний освітній глосарій: вища освіта. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с.
5. Коротков Є. М. Концепція якості освіти. *Підручник для директора*. 2006. № 7. С. 4–24. URL: <http://osvita.ua/school/manage/general/1342/> 2 (дата звернення: 12.11.2019).
6. Чемерис А. О. Якість освіти як загальна тенденція європейської інтеграції. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/7711/97/> (дата звернення: 12.11.2019).
7. Аквазба Е. О., Ухабина Т. Е., Черемисина Е. В. Качество образования в современной образовательной организации: проблемы и перспективы. *Современные проблемы науки и образования*. 2015. № 5. С. 23–28.
8. Лебедєва А. С. Якість освіти відповідно до вимог нових освітніх стандартів СПО. *Науково-методичний електронний журнал «Концепт»*. 2017. Т. 30. URL: <http://e-koncept.ru/2017/770962.htm> (дата звернення: 12.11.2019).
9. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/para12#n12> (дата звернення: 12.11.2019).